

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Delegatione, seu potestate simplicis Sacerdotis in casu necessitatis ad
absolvendum. Cap. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

§. II.

Pralatorum, & Confessariorum Regularium potestas ab absolvendum Saculares. Remissivè.

a Lib. 3. Meth. Conf. c. 7.

1. Satis de hac potestate nos alibi a egimus. Quare unum tantummodo occurrit monendum. Ut, quamvis aliquando possint Religiosi Mendicantes absolvere nominatim excommunicatos pro foro Conscientiæ, modo ibidem a nobis explicato, non debeant tamen passim id facere, sed remittant Pœnitentem ad suum Episcopum, vel ejus licentiam expostulent, nimirum, ne veniat in contemptum ejus Jurisdictionis. Quod si rationabilis adsit causa, ut, si nimis Episcopus distet, aut licentiam neget, tunc enim verò absolvi pro foro interno ejusmodi pœnitens poterit, si aliàs est dispositus, nec per ipsam stat, quo minus a suo Prælate ab lutionem pro foro externo obtineat. Consonant huic monitioni ea, quæ de Bulla Cruciatæ dicentur inferius. *b*

b Infra c. 13. nu. 19.

CAPUT XII.

De Delegatione, seu potestate simplicis Sacerdotis in casu necessitatis, ad absolvendum.

c Castrop. lo. mox citando.

Conceditur simplici Sacerdoti posse absolvere ab omnibus casibus, & excommunicationibus quomodocumque reservatis. Primò, in articulo, seu proximo, & probabili periculo mortis, & ex Castrop. c. etiam dubio. Secundò, in impedimento perpetuo, quo pœnitens convenire Superiorem non potest. Tertiò, in aliqua alia urgente necessitate, & quidem cum quibusdam oneribus, ut mox explicabimus per suos paragraphos.

§. I.

In Articulo, seu Periculo mortis.

1. Celebris est quæstio, an in dicto periculo pœnitentis, quilibet, quamvis simplex Sacerdos validè, & licitè possit eum

directè absolvere ab omnibus casibus, & excommunicationibus etiam ob hæresim contractis? nam non posse à suspensione, vel interdicto, docemus omnes cum Delugo. *d*

Quod possit, absente legitimo Confessario (& quoad excommunicationes, quas dicitur Sacerdos absolvere aliàs nequit, imponendo onus comparandi, quod mox explicabitur) numquam fuit dubium, ut videbis, at, hoc præsentè, maximè controversatur inter Doctores, & duplex est de more sententia.

2. Prima, quam cum multis, mox citandis, sequutus sum f alibi, & nunc iterum sequor, affirmat. Ratio potissima, & veluti Achilles nunquam evincendus, ducitur ex Tridentino, g sic absolutè pronunciantè. *g* *Piè admodum, ne hac ipsa occasione reservatorum, aliquis pereat, in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque aded serventur, omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibusvis peccatis, & Censuris, absolvere poterunt.*

3. Quæ verba aded sunt clara, ut nimis immeritò Turrianus h dixerit, hanc sententiam esse improbabilem; saltem enim auctoritas tot insignium Doctorum eam sequentium, tam valido Tridentini testimonio vallata, non debuit nota improbabilitatis innui; Eam inter ceteros tenent Navarrus, Sæ, Ledesma, Rodrigueç, Vega, Henriquez, apud Marchinum, i Petrus Hurtadus, alique, quos refert Diana, l & Castropalaus, m cum Barbofa, Sairo, Reginaldo, aliisque, quot refert Delugo, n quibus adde Vericelli, o & Leandrum. *p*

4. Confirmatur Primò, quia Tridentinum non addit (si desit copia legitimi Confessarii) cur igitur nos addere velimus? cum solemnia sint illa axiomata: *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: Quod voluit lex, expressit: Beneficium Principis, ubi nullum est alterius præjudicium, est latè interpretandum. Quæ sunt in favorem animæ, non sunt restringenda.*

5. Confirmatur secundò, nam ipsemet Castropalaus loco citato, aliique plures, qui nostram sententiam non sequuntur, adhuc nostram vocant probabilem.

6. Confirmatur tertiò, quia negatio est de pœnitentis naturæ omnia removens: cum igitur Tridentinum dicat, nulla est reserva-

rio, & c. omnem omnino, & in quibuscumque circumstantiis reservationem tollit pro illo articulo.

7. Confirmatur quartò, quia illud argumentum, quod pro hac sententia loco citato olim induxi, non probabilem solum eam reddit, ut ibidem dixi, sed, re melius considerata, reddit moraliter certam.

Argumentum autem breviter est hujusmodi. Non potest negari hanc sententiam nostram esse probabilem, ut latetur ipse Castropalaus, a & sexdecim Doctores à Delugo b adducti, & plures à Verricelli mox citando: sed, in Jurisdictione probabili, sententia est communis, quod Ecclesia dat Jurisdictionem certam: ergo prædicta Jurisdictione non erit amplius probabilis, sed certa. Minorem hujus argumenti, præterquam, quod nos eam ex communi consensu firmavimus supra, c eandem probat ipse idem Castropalaus, d cui adde Verricellum, e & Dicastillum f afferentes Suarium, Lessium, Thomam Sanchez, Basilium de Leone, Coninck, Bonacinam, aliosque, qui omnes affirmant, operanti ex opinione probabili, qua scilicet quis probabiliter judicat, se habere Jurisdictionem, statim de facto ab ipsa Ecclesia Jurisdictionem certò conferri. Hoc argumentum latius, & cum magna contentione prosequitur, idem Verricelli loco citato.

8. Sed jam secunda sententia negat; eam enim amplam potestatem pro illo articulo arctat ad eum solum casum, quo legitimus desit Confessor, vel si adsit, non sit Confessionem audire. Ita tenet Sanchez

citans Rosellam Sylvestrum, Armillam, Covarrurias, Cathechismum Pii V. Grafcal. c. 13. suum; Guttites, Zambranum, Sotum, num. 7. Suarez, Valentiniam, Molinam, Azor, aliosque. Ita etiam Bonacina, Coninck. Oco d. 18. de gavia, quos citat, sequiturque Delugo h loco pan n. 24 citato. Ita tenet etiam Castropalaus, i alios i Castrop. citans.

9. Tria nihilominus concedunt nonnulli. 4. p. 3. §. li k ex sectatoribus hujus secundæ sententiæ, Primò, si mori proximus, laborans, servatis, vel excommunicationibus reponentem absolvi ab his, ipsum non tenentem per literas, vel Nuntium ab eo petere facultatem, ut absolvatur, quia id nimis est grave, & afferre periculum infamiae: qua-

rè tunc poterit absolvi à quocumque simplici Sacerdote.

10. Secundò, nec eundem teneri sumere Bullam Cruciatæ, ut sic possit à dictis reservatis absolvi, quia hoc est medium extraordinarium.

Tertiò, si quando dubitatur, an possit adesse Confessarius legitimus, tunc possit simplicem Sacerdotem, mori proximum à dictis reservatis absolvi; quia in ejusmodi dubio præsumitur Ecclesia Jurisdictionem illi Sacerdoti conferre. Quod si superveniat legitimus dictus Confessarius, poterit nihilominus simplex Sacerdos Confessionem inceptam finire, & Absolutionem impendere, quia causa jam cœpta est.

11. Poriò plurimæ afferuntur rationes pro hac secunda sententia, quas invenies præcipuè apud Delugo. & Castropalaum citatos. Ego duas, quæ sunt difficiliore hie proponam, & solvam; cæteras quilibet medioeriter in Theologicis versatus poterit, ut mihi videtur, facile diluere.

12. Prima ratio, quam affert Delugo, ut ejus vis appareat, sic induci potest. Nullus, quamvis in articulo mortis, (nisi sub onere se præsentandi Superiori, vel ejus legitimo Delegato, cum primum potest) absolvi valet ab excommunicationibus reservatis (nam in casibus, quamvis reservatis, non urget hoc onus, ut mox dicetur) ergo supponit Pontifex non posse pœnitentem, se antea præsentare. Ergo, si est Superior, vel ejus Delegatus præsens, cui se pœnitens præsentare possit, obligabitur se ipsi præsentare, ergo cessat in alio simplici Sacerdote potestas eum pœnitentem absolvendi.

13. Respondeo, Distinguo primum consequens. Supponit Pontifex pœnitentem, se non potuisse præsentare, tanquam necessarium ad hoc, ut detur simplici Sacerdoti potestas, sive facultas absolvendi in articulo mortis, in dicto casu, nego supponit Pontifex tanquam id, quod communiter accedere solet, concedo consequentiam.

14. Deinde concedo secundam consequentiam, sed nego prorsus tertiam. Causa enim, unde Ecclesia cum Tridentino mota est ad concedendum simplici Sacerdoti ejusmodi potestatem, fuit quidem periculum, quod communiter, & de fa-

cili potest, & solet esse, sed tamen illam absolūtē, & in omnibus casibus concessit, ut vidimus in textu Tridentini nihil limitantis; & fortasse, neque illa facilis absentia fuit causa ad aequata concessionis dictae, sed insuper fuit facilitas, & summa commoditas, atque libertas eligendi quemcumque Sacerdotem, quam in tanto illo periculo voluit pia Ecclesia offerre morientibus. Moribundus ergo excommunicatione reservata alligatus, si praesentem habeat simplicem Sacerdotem, & insuper habeat praesentem Superiorem, poterit absolvi à simplici, sed debet, se praesentare Superiori, non ut accipiat Absolutionem, quam jam legitime obrinnuit, sed ad subdendum se remediis, vel poenitentiae, quae imponere velit Superior, id enim est se praesentare, ut omnes docent, & nos paulò inferius a explicabimus, quod certè diversissimum est ab absolvi.

a *Infra § 4. à nu. 2.*

15. Audivi quemdam Doctum Theologum, asserentem, esse inter Doctores controversum, an simplex Sacerdos possit, praesente Superiore, absolvere peccata reservata, at nullam esse controversiam, nec diversitatem opinionum circa Absolutionem excommunicationum reservatarum, sed esse certum, quod harum Absolutio, si possit haberi à Superiore, vel ejus legitimo Delegato, non possit obrineri à quocumque Sacerdote; & ratio, dicebat, est, quia hic poenitens tenetur, cum primum potest, se praesentare Superiori, at, illo praesente, potest, ergo ab illo absolvi debet. Verùm facillè negatur consequentia, transit enim ab obligatione praesentationis ad Absolutionem, quae longè sunt diversae, ut dictum est.

b *Castrop. T. I. tr. 4. d. 4. § 5. num. 8.*

16. Praeterea, quando Castropalaus b dixit, nostram opinionem esse probabilem, signatè loquutus est, tum de peccatis, tum de excommunicationibus reservatis. Ecce ejus verba.

Dubium est, an pro articulo, vel periculo mortis simplex Sacerdos possit praestare dictam Absolutionem, praesente proprio Sacerdote, vel Superiore, cui casus sunt reservati? Affirmant plures, tam de Absolutione peccatorum, quam Censurarum, Et sic tenet Navarrus, Sà, Henriquez, Manuel, Barbosa, Sairus, Reginaldus, &c.

Haec ille. Qua veritate ergo potuit Doctus ille Theologus asserere, circa Absolutio-

nem excommunicationis non haberi opinionum diversitatem?

17. Jam verò secunda ratio, quam ibidem affert Delugo, sic formari potest. Tridentinum loco citato non condidit novum jus, sed reulit id, firmavitque, *Quod custoditum haecenus fuit ab Ecclesia Dei*, Sed ab Ecclesia semper custoditum fuit, ut praesente proprio Confessario, simplex Sacerdos non absolveret moribundum, ergo, &c. Major continet verba Tridentini. Minor probatur, ex tribus testibus Sacrorum Canonum, in quibus agitur de Absolutione moribundi. In primò e enim dicitur, *Eam posse dari à quocumque Sacerdote, si absit Praelatus Ordinarius*, In secundò d sic habetur. *Presbyter non reconciliat poenitentes, nisi, absente Episcopo, ultima necessitas cogat*. In tertio e declarat Pontifex *Poenitentes posse absolvi in certis casibus, si haberi nequeat recursus ad Episcopum, vel Pontificem*: Ergo (infert Delugo num. 8.) declarat, si ejusmodi recursus dari possit, illos poenitentes absolvi non posse ab inferiori?

18. Respondeo, Daremus certè manus, si vera esset Major, & Minor hujus argumenti, aunc verò cum falsum aliquid assumant, negatur omnino consequentia. Discutramus de Minore, mox de Majore.

19. Dico Minorem esse falsam, si loquutio sit de Absolutione Sacramentali, de qua nostra est disputatio. Uno enim verbo assero in citatis testibus agi de poenitentibus ex publica poenitentia; admodum in veteri illa aetate usurpari solita, ut expendens tres praecitatos textus clarè videre poterit accuratus lector. Et miror voluisse aliquos nostram responsionem, impugnare, fatentes, eos textus loqui de poenitentia publica, sed addentes, eandem esse, quoad hoc, rationem publici, & occulti. Miror, inquam, cum enim Sacramentalis Absolutio tendat ad internam, atque invisibilem reconciliationem cum Deo, & in ordine ad vitam aeternam consequendam, reconciliatio autem illa publicè poenitentium tendat ad aedificationem externam, & satisfactionem exhibendam visibili Ecclesiae (ut interitè alia discrimina taceam) eas Absolutiones esse valdè diversas, vel caecus vider. Meritò igitur pia Mater Ecclesia voluit Fidelibus maximam se Deo reconcilian-

c C. si vult
bet 26 q. 1
d C. Presb
in consilio
22. qu. 6
e In ex-
trav. non
cunctis. De
Poenit. q. 1
extrav. q. 1
§. Decretum.

2 In
Con
e. 5.
in n
cal.
§. 4.
39.

di facilitatem offerre in eo mortis periculo, undè proximè pendet æternitas, quam facilitatem concedere pro illa externa reconcilia- tione, nec laboravit; nec erat conveniens.

20. Discutamus nunc de Majore. Dico, illud, quod in dicta Majore affertur (*id concedit Tridentinum, quod custoditum antea semper fuit in Ecclesia Dei*) Dico, inquam, esse falsum. Tridentinum enim non dicit se concedere, *Quod custoditum semper fuit in Ecclesia Dei custoditum semper fuisse, nullum esse, in articulo mortis, reservationem*, quod certè, ut ex se patet, satis diversum est. Immo ex hoc Tridentini pronuntiatio confirmantur maximè, quæ dicta sunt in præcedentibus, puta, eos textus loqui de reconciliatione publici pœnitentis; si enim loquerentur de Sacramentali, nullo modo Tridentinum poterat absolventè, & sine addito pronuntiare, custoditum semper fuisse in Ecclesia, ut pro articulo mortis, nulla sit reservatio.

EXPLICATUR ILLUD (A QUOCUM- que Sacerdote.)

20. Etiam nè ergo excommunicatus, suspensus, interdictus, irregularis, hæreticus, schismaticus Sacerdos, poterit tunc absolvere modo dicto, &c?

21. Respondeo. Ita, quoad validitatem, quia id significat illa amplissima vox Tridentini, (omnes Sacerdotes.) Quoad licitum verò usum, nimis certum est, te, quamvis constitutum in mortis periculo, si adsit, vel adesse non difficulter possit bonus Sacerdos, hoc est, prædictis impedimentis non irretitus, non posse petere Absolutionem ab Excommunicato, suspensio, &c. quia nulla tunc te cogit necessitas, ut coopereris cum illorum peccatis, modo explicato in nostra Methodo a communione: At, si bonus haberi nequeat, tunc, præscindendo ab alio inconvenienti, licitum erit, nam te extrema illa necessitas excusat à peccato, quod aliàs esset in ejusmodi cooperatione, ut ibidem diximus in simili. Inconveniens autem illud certè esset, si communicando v. g. cum hæretico, videaris approbare ejus errorem, seu sectam: Lege §. 4. citatum Methodo Communione.

EXPLICATUR, QUID SIT PERICULUM, seu articulus mortis.

22. Periculum, & Articulus in hac re, sic explicat Dicastillus. *b Pro eodem reputatur b Dicastil. periculum, & articulus, quando mortis pericu- de pœn. d. lum est propinquum, & verum in fieri, non au- 16. n. 409 tem, quando sere certum est, mortem diutius esse differendam, quo tempore potest occurrere oportunitas habentis facultatem legitimè absol- vendi.* Hæc ille, qui deinde num. 411. tunc approbat posse absolvi damnatos in triremi- bus, ut in articulo mortis, quando debent periculofum mare transire, aut non esset apud Sacerdos, aut haberi à tali damnato de facili non posset: Infero ego, non igitur omnes remigantes, ut putant minus bene aliqui apud Dianam. c

23. Pergit Dicastillus ibidem. *Plura sunt alia pericula, qua arbitrio prudentis potius, quam certa regula designari possunt; ut, cum quis in morbum periculofum incidit, qui majore ex parte mortem solet asferre; aut iter agit expositum pradonibus, occidere solentibus, vel curationem alicujus morbi aggreditur, qua periculosa esse so- leat.* Hæc ille.

24. Hinc non judico, in articulo, seu periculo hoc existere eum, qui tertiana simplici febre laborat, vel simili, quia non solet hæc majore ex parte mortem asferre.

25. Contra, in dicto periculo constitutos judico.

I. Damnatos ad mortem violentam, ipsis de proximo infligendam.

II. Navigantes, non semper, sed solum, quando incipit gravis tempestas, vel in casu modo dicto n. 22. de damnatis ad triremes.

III. Milites, etiam spontaneos, quando proximum est periculum, ut notat Layman. d d Laym. l.

IV. Prægnantes sub partu quando expertæ s. tr. 6. c. sunt difficilem aliàs, & periculofum partum, 13. n. 19. & fortasitè etiam omnes Puellas primi partus, Verr. His & per Castropalaum, e etiam illas, quæ ex adde. complexione delicata, vel aliundè, prudenter, e Castrop. periclitari timent. Non igitur omnes partu- l. mox ci- rientes, ut aliqui putant apud Dianam loco tando. citato.

V. Eos, qui timent insaniam de proximo, seu se amissuros usum rationis.

VI. Eos, qui serviunt peste infectis.

VII. Eos,

VII. Eos, qui febrī, quam vocant Malignam, vel simili periculosa, laborant.

VIII. Eos, quorum capita sunt proscrip̄ta, id est, qui imp̄nē possunt ab omnibus occidi, nec in loco sunt tuto v. g. non sunt in regione distantī, vel diversi dominiī, nam tunc non essent in periculo vitæ.

IX. Eos, qui iter faciunt inter grassatores, seu latrones, qui quoslibet occidere consueverunt, ut modō diximus ex Dicastillo.

X. Eos, qui capitalem inimicitiam cum aliquo habent, à quo timent, se esse facile occidendos. Lege Layman citatum, & Castrop. a

26. Nimis ergo rigidē loquutus, est Vassentia b apud Th. Sanchez in Decalogum, (cui adde Sorum, & Covarruviam, ibidem citatos) dicens nomine articuli mortis intelligi illud tempus, quo instat inevitabiliter mors. Nimis, inquam, rigidē, nam intelligitur etiam periculum probabile, sed verō proximum, mortis; ut rectē probat Gaspar c Hurtadus, aliūque, ex eō, d quod Canones hac de re loquentes, modo utuntur voce (articuli) modo (periculi.) Et tanē, sicut obligatio, seu præceptum consistendi mortalia urget, non solum in stricto articulo, sed etiam in proximo probabili periculo mortis, ut communiter docetur, ita concedi prædicta facultas debuit omnibus Sacerdotibus, ut facilius Fideles dictam possent obligationem adimplere.

27. Tandem huc faceret quæstiuncula illa, an merus Clericus in Minoribus, vel etiam Laicus possit absolvere ab excommunicatione constitutum in articulo mortis. Verūm id e alibi non admitemus.

c In Tract. de excom. c. 8. §. 4. n. 32.

§. II.

In impedimento perpetuo, vel longi temporis.

28. Quando quis est ita impeditus, ut moraliter ante mortem non possit, personaliter (nam non obligari per Nuncium supra §. præcedente nu. 8. dictum est) confugere ad Pontificem, vel ejus Delegatum, potest absolvere à casibus, & excommunicationibus reservatis per Confessarium approbatum, & hoc deficiente, per simplicem Sacerdotem, cum onere comparendi, mox f explicando.

f Mox §. 4. à nu. 2.

29. Ut id clarius fiat, sciendum est jura loquentia de excommunicatione contracta, ex percussione Clerici, disponere, ut ii, qui hanc, etiam publicam, & enormem, contracterunt, si adire Pontificem, vel ejus Delegatum non possit, possint ab Episcopo cum dicto onere mox explicando, absolvi. Intellige in utroque foro, quia in prædicto casu jura non se restringunt ad aliquod forum in particulari.

30. Nonnulli autem asserunt Episcopos habere hanc auctoritatem jure Delegationis, ut insinuat Pellizzarius: b Nonnulli i verò, cum quibus ego sentio, jure ordinario, ut dixi supra k in simili.

31. Dixi (vel ejus Delegatum) nam si possent adire ad Regulares, qui haberent potestatem delegatam à Summo Pontifice absolvi reservata Pontificia, prædicta, non possent absolvi ab Episcopo, quia, tunc jam cessat impedimentum, ut tenent Delugo, Leander, m aliique. Quamvis benignius Cornick n teneat, in hoc casu, quo adire Regulares Delegati, adhuc posse illos impeditos absolvi ab Episcopo, quia, constante impedimento adeundi Pontificem, statim Episcopo restituitur ejus ordinaria potestas absolvi illas excommunicationes, quæ fuerant ipsi ablata per reservationem. Ita etiam Dianam, Leander autem dicit, hanc esse probabilem sententiam, licet præcedentem probabiliorem.

32. His præmissis, assero, quamvis prædicta disponantur à Sacris Canonibus pro Excommunicatione ex percussione Clerici contracta, tamen intelligi item de omnibus aliis casibus, seu excommunicationibus Papæ reservatis, etiam in Cœna Domini, etiam ob hæresim, Ita Suarez, p aliique. Et quoad Hæresim, contra Sanchez, q Ratio est, quia eadem ratio concessionis militat in omnibus. Unde Regula Generalis hæc formetur. Quilibet impeditus perpetuo, seu longē tempore, in quo prudenter timet de morte, attequam habeatur, qui, de jure ordinario, vel Delegato, valeat eum absolvere, potest Absolutionem de prædictis directē ab Episcopo obtinere, quia is reputatur, ac si esset in periculo mortis, sub hac tamen lege, ut, qui fuit absolutus, ab excommunicatione reservata Summo Pontifici, si deinde adiret ad ipsum

a Bonac: ipsum habeat, vel ad ejus Delegatum, debeat
de Conf. in coram illo comparere, ut mox universaliter
parat. d. 1. explicabitur §. 4.

33. Quid si haberi Episcopus nequeat, pos-
setne in prædicto impedimento perpetuo, vel
longi temporis Absolutionem de his obtine-
re pœnitens à Parocho, seu à quolibet legiti-
mo Confessario, & hoc deficiente, à quocum-
que Sacerdote?

34. Respondeo, Negant a multi, quia præ-
dicti textus solum concedunt, ut in prædictis
impedimentis adeatur Episcopus, nihil de
aliis Confessariis. Multi tamen non minus
probabiliter, in foro tamen conscientia, &
quoad excommunicationem, cum prædicto
onere mox explicando, concedunt, quia re-
servatio, quæ est instituta ad bonum animæ,
in eius damnum surgeret, nisi sic eos textus
interpretemur. b

35. Ex his diluitur illa difficultas. An sicuti
Episcopus potest hunc impedimentum absolvere
à Papalibus, sic Parochus, vel quilibet Con-
fessarius possit absolvere à casibus, vel excom-
municationibus, Episcopo forte reservatis
eum, qui habet modò dicto impedimentum,
quo confugiendi ad Episcopum aditus non
datur?

36. Respondeo, Et id etiam plures e-
gant, quia Sacri Textus illud concedunt ob
difficultatem adeundi ad Pontificem: at ac-
cessus ad Episcopum solet esse facilius: nihi-
lominus etiam plures e satis probabiliter, in
eodem foro Conscientia, & cum oneribus
mox declarandis, concedunt, propter ratio-
nem modo dictam; cum enim reservatio sit
odiosa, non debet in damnum animarum
vergeret, ut certè, si secus dicere vellemus,
Alter t. 1. vergeret in hoc casu.

37. Sed, quæ so te, quænam in particulari
sunt impedimenta, quæ specialiter sufficiunt
ad hoc, ut Episcopus ejusmodi excommuni-
cationes Papæ reservatas, etiam publicas, ab-
solvere possit? Quod est petere, Quandonam
prudenter judicandum sit, prædicta impedi-
menta esse perpetua, vel longi temporis, ita,
ut moraliter constet, non posse ante mortem

1. q. 1. artic. 9. n. 1. C. Alte. Duar. ll. c. De lugo de pœn. d. 2. o.
n. 22 §. Suar. l. c. n. 12. d. Castropal. Duar. Bossius ll. cc. Gran.
in 3. p. controv. 7. tr. 10. d. 7. alique apud Dianam p. 9. tra.
7. ref. 16. Loth. l. c. expresse advens etiam hæref. quamcum-
que cum Castrop. contra Sanc. &c.

Tamburinus de Sacramentis.

absolvi à legitimo Superiore?

38. Respondeo, Præter periculum mortis,
quod pertinet ad doctrinam §. præcedentis,
est.

II. Infirmitas longa, etiam periculosa nunc
non sit.

III. Paupertas: ut si Romam non nisi
mendicando ire deberet is, qui mendicare
non solet.

IV. Ætas senilis, seu puerilis; immò, si con-
traxisset quis excommunicationem ante pu-
bertatem, ejusque absolutionem, peteret post
pubertatem, posset Episcopus absolvere.

V. Fragilitas sexus, id est, esse mulierem cu-
juscumque conditionis.

VI. Altrictus alteri: ut filius familias vel
servus, quando sine præjudicio Domini Pa-
pam adire nequit.

VII. Cura animarum, vel temporale domi-
nium, quando rationabiliter timetur, nè o-
ves, Vassalli damnum pariantur.

VIII. Debilitas in viris delicatis, qui judi-
cantur non posse ferre itineris labores.

IX. Quodlibet aliud impedimentum quod T. 1. tr. 4.
prudens judicio legitimum putetur. Hæc d. 4. p. 3. §.
cum citationibus Sacrorum Textuum habes §. à nu. 3.
collecta apud Leandrum, a & apud Dianam, b d Sanc. de
inter quæ adnumerant meritò alii inimicitias matr. l. 2.
graves, quæ impediunt iter, necessitatem suc-
currendi familia, vel parentibus, retentione
in carcere, in tremibus, in Claustro, obliga-
tionem exercendi munus publicum, quod il-
lud iter non permittat, si munus relinqui sine
gravi detrimento non valeat, & similia, quæ e
etiam habes apud Suar. & aliosque.

39. Quæres: Sicuti Episcopus per se potest
absolvere in prædictis necessitatibus, & im-
pedimentis recurrenti ad Pontificem, potest
etiam ejus Vicarius Generalis:

Respondeo, Ex commissione Episcopi, nõ nam p. 9.
est dubium; cum enim hæc potestas Episco-
po conveniat ratione dignitatis, potest illam
alteri, quamvis non Vicario Generali, delega-
re. At, in ex ipsa constitutione Vicariatus hæc
potestas absolvendi (ut etiam dispensandi) in
casibus necessitatis conveniat Vicario, major
est difficultas. Certè mihi, & aliis negandum
videretur, quidquid alii nimis indulgenter
concedant. f Ratio est, eadem, immò major, 10. §. un.
quam innuimus supra. g Lege Dianam h idẽ nu. 10.
dicentem de Confessario electo per Bullam h Diana
Cruciata, & de Regulari privilegiato: hibid.

enim

enim non possunt extendere privilegia absolvendi, vel dispensandi, quæ habent, ad illos casus, ad quos Episcopi potestas extenditur ratione dictæ necessitatis, &c.

Ejusmodi absolutum ab Episcopo, vel modo dicto ab ejus Delegato, quando non est recitatus ad Pontificem in dictis excommunicationibus reservatis publicis, debere se præsentare Pontifici, vel ejus Delegato in iis casibus, in quibus impedimentum fortè cessaret, ut si pauper fieret, dives, &c. (excepto impedimento impuberatis) rectè notat Hurtadus, & nos supra indicavimus, atque infra b universaliter notabimus

a G. Hurt. d. 15. de excomm. diff. 3. nu. 10. b Inf. §. 4. n. 6.

40. Præterea prædicta impedimenta, quæ sufficere dicimus Episcopo; ut absolvat pœnitentem à reservatis Summo Pontifici, sufficiunt etiam proportionaliter, in foro tamen interno, & cum oneribus mox explicandis, ut deficiente Episcopo, possit alius Sacerdos absolvere, ut diximus n. 35.

§. III.

De Necessitate alia urgenti.

1. Potest evenire, ut non sit perpetuo quis impeditus, nec longo eo tempore, in quo non sit habiturus Confessarium legitimum, sed tamen aliqua interim urgeatur necessitate.

2. Quare inquirimus, quid tunc agendum ab eo, qui, & alia peccata non reservata habet, & casibus item; vel excommunicationibus reservatis, etiam ob hæresim & contractis, fortè laboret; potest autem ex illa necessitate directè à non reservatis, & à reservatis indirectè absolvi ab Ordinario Confessario cum onere se præsentandi, iterumque peccata illa reservata ritè confitendi; Scimus enim (quidquid aliqui sentiant in oppositum) non posse directè, quia ille Confessarius, qui supponitur præsens, caret Jurisdictione pro reservatis, ut clarius mox n. 4. explicabimus.

3. Dico, de tota hac questione me disputasse in Methodo à Communionis, ubi ex sententia probabiliter affirmavi, posse, & addidi duos alios modos, quibus uti valeris, qui in necessitate dicta positus caret Confessario potente à reservatis absolvere, quæ hic non sunt cum Lectoris molestia repetenda. Qualis autem debeat esse necessitatis gradus,

c Casp. T. 1. l. 4. p. 3. §. 6. n. 2.

d In Meth. Com. c. 1. §. 6. à nu. 18.

sive ex notabili infamia, sive ex alio gravi detrimento procedens, ibidem distinctè declaravi.

4. Illud discrimen clarius hic est explicandum: nam supra docuimus, in articulo mortis, & in impedimento perpetuo, non adesse onus comparandi coram Superiore, quando quis per inferiorem absolvitur à casu reservato, sed solum, quando absolvitur ab excommunicatione, quæ inferior absolvere nequit: At quando quis sequens hanc sententiã probabiliter, ab inferiori, vel simplici Sacerdote absolvitur, propter urgentem necessitatem aliam, v.g. ne incurrat notabilem infamiam, ni communicet, undè vult præmittere modo dicto Sacramentalem Confessionem, semper debet postea se sistere Superiore, vel ejus Delegato, nec solum, ut accipiat pœnitentiam, vel remedia sutorum peccatorum, sed, ut absolvatur, tum ab illis casibus, tum ab illis excommunicationibus, quas ille inferior non poterat absolvere.

Ratio autem discriminis est, quia in nostra sententia pro articulo mortis, & pro illo impedimento perpetuo, quod mortis articulo æquivaleret, Confessor ex Tridentino habet plenam Jurisdictionem, undè absoluit directè pœnitentem; solum pro excommunicatione, quam extra illum articulum absolvere is non potest, debet dictus pœnitens ex peculiari Sacrorum Canonum dispositione quam explicabimus §. 4. nu. 2. comparere coram Superiore ad suscipienda remedia, &c. At in casu alterius urgentis necessitatis, cū Confessor ille nō habeat plenam Jurisdictionem, sed solum, propter ejusmodi necessitatē, concedatur, posse dimidiari Confessionem, in hoc, inquam, casu, Confessor pœnitentem absolvit indirectè à reservatis, & non absolvit ab excommunicatione, quam absolvere non potest, quia caret Jurisdictione, ut supponimus: unde in dicto pœnitente remanet obligatio, subdendi clavibus illa peccata, & obtinendi Absolutionem ab illa excommunicatione.

5. Scio, esse alias sententias de hac necessitate iteratæ Confessionis, ut videre est apud Quintanad. & Delugo, sed hæc nostra planior est, tutior, & in praxi omnino servanda.

6. Scio etiam, alicui posse in mentem venire (ut innuit in parenthesis, quam interpo-

c Qu. de pœnit. sing. 211. n. 6. f. Dileg. de pœnit. 218. f. iii

In Ordine sui *num. 2.*) non esse ejusmodi onus confitendi iterum dictos casus reservatos: Sed fuisse a nostris Ordinationibus prohibendum, ne id doceatur, etiam scio, prohibeatur enim *stud. super* hac propositio.

Propos. 23. *Li. qui à reservato peccato, pro tali cognito, ex necessitate aliqua indirecte est absolutus, non tenetur deinceps se Superiori sistere, nec per se, nec per alium, sed manet simpliciter absolutus, & sine ullo onere quarendi directe à reservato Absolutionem.*

Supra c. 10? Quæres, cur additur illud (*pro tali cognito* Respondco, Ob ea, quæ dicta superius sunt.

7. 8. 3. *n. 11.* 7. Inquires hac occasione, si pœnitens bona fide à te Confessario inferiore, seu Sacerdote simplici modo dicto, sed nulla urgente necessitate accipiat Absolutionem, ad quam dandam ipse Jurisdictione caret, ut supponimus, validane erit Absolutio: Respondco, si omnia peccata, quæ pœnitens aperuit, sunt reservata, certum est, esse invalidam, quare cum id advertet pœnitens, debeat iterum ea omnia legitimo Confessario subdere: Ratio est manifesta, quia Confessarius ille inferior non habebat Jurisdictionem ullam circa hujusmodi peccata, quæ omnia supponuntur esse reservata, ergo validum Sacramentum Pœnitentiæ facere, quacumque tandem bona fide posita, non potuit.

8. At, si cum peccatis reservatis aperuit pœnitens alia non reservata mortalia, vel aliqua venialia cum legitimo dolore, invalida erit Absolutio ex Valq. apud mox citandos, quia (inquit) Confessarius non habet potestatem dimidiandi Absolutionem sine necessitate, quam hic non adesse, supponimus. Sed valida erit ex Suar. qui, inquit, cū tunc Confessor polleat Jurisdictione ab aliqua, illa absolvet directe, indirecte, alia: Nam propterea errore detecto, iterum hæc indirecte absoluta subdenda erunt legitimo Confessario, ut directe ea absolvantur, non verò alia, hæc enim alia ob bonam fidem Confessarii, & Pœnitentis, rite fuerunt, & directe absoluta, quia ad illa, ut supponimus Jurisdictionem habebat Confessarius, Dimidiatio autem illa materialiter solum se habet, nō formaliter, quod integritati Confessionis non obstare, docetur communiter in Tract. de Pœnit. Utramque sententiam probilem esse censo.

9. Si Confessor in posteriore hoc casu pœ-

nitentem absolvit mala fide, id est scienter; illud sacrilegè se gerere certum est, quia sine necessitate Confessionem dimidiat. Verum tu, si bona fide processisti in recipienda Absolutione, uti doctrina, numero præcedente allata, pores. Cum contra, si mala fide, hoc est scienter id aliquando facias, quia peccabis actualiter, unde indispositus ad Absolutionem accedes, nulliter illam recipies.

OCCASIONE PRÆDICTORUM

Quærimus consequenter, an aliquando in nostra Societate sine ulla necessitate, possit quis per inferiorem absolvi à reservatis.

10. Cum in præcedentibus dictum sit, ut quis per inferiorem absolvatur à reservatis, requiri necessitatem illam, quæ sufficiat ad dimidiandam Confessionem, quamque distinctè me explicasse, dixi in Methodo communionis l. c. oritur mihi dubitatio. An circa hoc aliqua peculiari concessione gaudeant Nostri in Societate Religiosi: Et quidem gaudere, quando iter facimus, certum est, eo modo, & in iis circumstantiis, quas supra commemoravimus: in qua concessione nulla fit mentio necessitatis, sed solum Carentiæ proprii Confessarii, seu Superioris, licet cum onere se præsentandi, &c. At estne alius casus, præter prædictum itineris?

11. Esse videtur primo aspectu ille alius, quando abest à Collegio, vel Domo Superior, & vult quis communicare. Sic enim videntur concedere illi Theologi, quos dicitur peritos nostri inllituti appellavimus in Superioribus.

Si quis, inquit, Superiore occupato v. g. habeo V. vel absente ad horam, lapsus sit in casum reservatum, & in tempus celebrandi, vel communicandi, & in super justam ob causam nolit comparere, non potest ab alio valide absolvi. Quare quesito aliquo titulo, differenda potius Celebratio, vel Communio, usque dum conveniri possit, qui habet auctoritatem. Alioquin potest talis absolvi ab Ordinario cum onere comparendi.

Et alibi e

Absente Rectore, non habet Minister facultatem absolvendi à reservatis, nisi ei specialiter reservatum sit, quod non expediat fieri, maxime, si ad paucos dies dumtaxat. absit: Potest enim

e Ibid. v.

Absol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

Abol. à

quis confiteri Ordinario cum onere se sistendi Superiori.

12. Vides, nullam fieri mentionem necessitatis, sed solum absentia Superioris? Quare videtur Pat. Generalis in praedictis casibus concessisse Ordinariis Confessoribus auctoritatem absolvendi a reservatis cum dicto onere, sicuti concessum est pro iter agentibus.

13. Dixi (videtur) Nam ego ita esse nequaquam puto. Primo, quia haec responsa doctorum peritorum, seu cujuscumque sint, non habent in Societate vim universalem legis; fuerunt enim data juxta varias circumstantias, quae pro tempore occurrebant, eaque particularibus Provinciis. Et sane verosimile non est. Societatem, seu Praepositum Generalem voluisse eam tanti momenti facultatem omnibus per rescripta haec privata, concedere.

Secundo, quia pro iter agentibus adest expressa instructio pro tota Societate, atque in nostris Ordinationibus, & Decretis inserta, quae non est de dictis casibus, de quibus certe facta fuisset mentio in dictis Ordinationibus, si Societas ad eos concessionem aliquam voluisset extendere.

Tertio, quia in his responsis, nec explicitè, nec implicitè conceditur ejusmodi facultas, nulla existente necessitate, nec colligitur ex modo loquendi ipsorum, ut contra, clarè dicitur in casu de iter agentibus. Credibile ergo fit praedicta responsa supponere id, quod Doctores semper supponunt, ad dimidiandam Confessionem, debere adesse necessitatem urgentem communicandi, non igitur, illa non urgente poterit.

§. IV.

Tres conditiones requisitae, ut quis legitimè ab excommunicationibus reservatis absolvatur ab inferiore, in casu periculi mortis, impedimenti perpetui &c.

F Intmodi tres conditiones, quae, praeter ceteras communes, hic requiruntur, haec sunt Promissio de comparando: Promissio de stando mandatis Ecclesiae: Satisfactio partis. Quamvis autem earum aliqua necessaria interdum etiam sint pro Absolutione excommunicationis non reservatae, tamen, quia maxime requiruntur pro reservatis, hic

proprius est locus illas omnes universaliter explicandi; quod jam separatim praesto.

PRIMA CONDITIO.

Promissio de comparando.

2. Cum quis, ob periculum mortis, vel impedimentum perpetuum, longive temporis, juxta ac dictum in praecedentibus est, absolvitur ab excommunicatione reservata per Sacerdotem alias non valentem eam excommunicationem absolvere, debet promittere, & ad id Sacerdos poenitentem obligare, ut cum primum commodè poterit, quando nimirum forte convalescet, vel desinet impedimentum (id quod morali modo, juxta conditiones personae, loci, temporis est judicandum) compareat coram Superiore, non ut accipiat absolutionem, jam enim in illo periculo eam accepit, sed, ut, vel poenitentiam, vel remedia ab ipso habeat de commisso delicto; idque, sub poena reincidentiae, id est, si non compareat, praeter peccatum inobedientiae in re gravi, reincidat in eandem, hoc est, in similem excommunicationem, à qua fuerat absolutus, ut late explicat Delugo.

Scio Dianam b approbare, tanquam non improbabilem, sententiam Januarii, e dicitis, hanc obligationem, quam habet absolutus à Censura reservata in periculo mortis inductam olim à Sacris Canonibus, fuisse abrogatam à Tridentino pro foro conscientiae, dum pro illo articulo dixit, nullam esse reservationem: Scio, inquam, hoc, sed non est recedendum a nostra doctrina, quae est communis Doctorum.

3. Dixi (ab excommunicatione reservata) nam pro casibus reservatis, quibus non est connecta excommunicatio, nullum adest jus communitate, quod obliget ad hujusmodi promissionem de comparando, quando quis absolvitur (ut supra vidimus) in periculo mortis, vel perpetuo impedimento, longive temporis: & praeterea pro his casibus in eo tempore, quilibet Sacerdos directè omnia peccata absolvere potest, quia ex Tridentino habet omnimodam potestatem legitimi Confessarii; ut notat rectè Diana e aliisque.

4. Dixi item (quam primum poterit, &c.) ut notarem ab eo, qui judicatur certò moriturus, vel certò numquam fore liberandus.

dus à dictis impedimentis, non esse exposcendam ejusmodi promissionem, quia inutilis a Sanc. l.c. esset. Immo notant Sanchez, & Castropalaus, si per errorem Confessarii data fuisset à dicto pœnitente dicta promissio, etiam jurata, non obligari deinde ad illam, memoratum pœnitentem, si forte v.g. per miraculum cessaverit impedimentum, quia, stante eo impedimento, non obligabatur jurare: quod si juraverit, non se intendit obligare, nisi juxta intentionem legitimam Confessarii, & juxta sacra jura: at Confessarius legitime operans, & jura non intendunt obligare eum, cui impedimentum numquam erit defuturum. Sed certe hic casus nimis rarus erit, & fortasse, quia noscere non possumus, an affuerit miraculum, physice, impossibile.

Contra, si quis dictas excommunicationes absolvens, negligeret de ea obligatione pœnitentem admonere (quam certe admonitionem scienter omittit), est mortale, quia res est gravis adhuc pœnitens, quando eam obligationem receiverit, obligabitur sub mortali, se Superiori sistere: si quidem hæc est dispositio Sacrorum Canonum in re gravi lata (ut omnes Doctores supponunt) etiam pro foro conscientiae; atque adeo ab omnibus observanda.

5. His communibus explicatis, sunt pro praxi tres Notationes superaddendæ. Prima, Sacerdos communis in prædictis necessitatibus urgentis mortis, vel perpetui impedimenti absolvens ab excommunicatione, quam absolvere alias non potest, debet ex jure exposcere à pœnitente, non solum dictam promissionem, sed etiam illam juramento vallatam. Ratio est, quia tunc e ejusmodi Sacerdos se habet perinde, ac Confessarius absolvens ab excommunicatione reservata.

6. Notatio secunda. Cum certum sit, quando quis absolvitur in necessitate, saltem ab excommunicatione, c. si quis suadente, per Judicem Papa inferiorem in foro externo, Pœnitentem debere jurare, se, cum potuerit, ad Pontificem aditum, ut numero præcedente dictum est, debeantne emittere idem juramentum ad eundem legitimum Superiorem, qui absolvitur per Confessarium in foro Sacramentali Pœnitentiæ à dicta excommunicatione percussiois Clerici, ut item ab aliis?

Respondet, Affirmant, & quidem pro-

babiliter non pauci, & etiam in aliis omnibus d' Thef. de excommunicationibus.

7. Sed certe mirius loquuntur e alii, nec Eccl. p. p. improbabilius, hoc est, tum in prædicta Absolutione percussiois, tum in aliis excommunicationibus, satis esse pro dicto foro Sacramentali seriam promissionem, sine juramento, quæ tamen obligabit, ut modò dixi, rig. Duar. sub mortali. Ratio hujus probabilitatis est, in Bull. tum, quia jura de hac re, cum sint odiosa, restringenda sunt, tum quia, ne Sacramentum Confessionis novis obligationibus difficilior evadat, rectè intelligi possunt de solo foro externo.

8. Notatio tertia, Sub hoc onere comparandi absolutus, satis obligationem sibi impositam adimpler, si compareat, sive personaliter, sive per alium (qui sine necessitate nominandi pœnitentem, pœnitentis delictum explicet) si compareat, inquam, vel coram Superiori jure potente absolvere illam excommunicationem, seu delictum, vel si compareat personaliter coram ejus Delegato, quales sunt illi Regulares, qui, ut superius vidimus, gaudent multis privilegiis, & quales sunt Confessarii per Jubilæum, & Bullam Cruciaræ, de quibus mox. Ratio est clara, quia hi Delegati sunt loco Superioris in iis, in quibus potestatem habent absolvendi. Ita, vi Tubi- Bardi, f & alii.

SECUNDA CONDITIO.

Promissio standi mandatis Ecclesiæ.

9. Ut propositum amplius non peccandi, quod in omni peccatorum Absolutione requiritur, firmiter persistat, quando quis de servatis absolvitur, jura exposcunt, ut absolvendus ab aliquibus gravibus delictis, adhibeat juramentum de parendo mandatis Ecclesiæ, hoc est, de iterum non committendo simile delictum. Iam difficultas est, an ejusmodi juramentum sit exigendum, non solum, quando quis absolvitur pro foro externo, verum etiam, quando pro interno in Sacramento Pœnitentiæ?

10. Respondeo, Exigendum esse præsertim in percussiois Clericorum, & casibus stinent, quia non adest ratio, cur servari non

oporteat in foro pœnitentiæ; id quod Canones præscribunt. Esse Exigendum, solum, quando quis absolvitur pro foro externo, non vero, quando pro foro interno, sustinetur a aliis; tunc enim satis esse, docent, propositum consuetum emendationis; tum, quia Canones per dictam solemnitatem juramenti volunt alios terere, quæ ratio cessat, quando quis absolvitur in interiore foro dumtaxat; tum, quia ejusmodi obligatio jurandi est odiosa, & reddens magis difficilem Confessionem Sacramentalem; unde non debemus præsumere impositam ab Ecclesia fuisse, dum expressè forum conscientie non includit.

2 Boss. de Inbil. sec. 1. c. 22. Filluc. p. p. tr. 11. c. 10. num. 332. Ale. lib. 4. d. 6. c. 2. Pelliz. T. 2. tr. 7. c. 1. num. 115. Favet. Dian. p. 5. tr. 9. re. 23. v. esset p. 2. tr. 16. r. 42. clariss. ex Gord. Diana p. eadem tr. 4. ref. 68. Pasq. de Inbil. qu. 362. b Infra c. 13. nu. 33. & 34.

c Suar. de Censur. d. 7. sec. 5. n. 47. d Verric. tr. 8. qu. mor. 20. num. 8. de excom. d. 17. q. 93. & 94.

11. Hæc sententia probabilis est, quoad alias excommunicationes, nam de contentis in Bulla Cœnæ, dicam infra. b Interim universaliter moneo, prudenter facturum Confessarium, si juramentum hoc exigat, quando advertit, fore, ut per illum pœnitens magis pœneret gravitatem delicti, seque ab illo facilius abstineat; nam si prævideat periculum iterum labendi, vel quid simile, nequam exigat, ne pejerandi occasionem proximo præbeat.

TERTIA CONDITIO.

Satisfactio.

12. Quamvis, aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis, ut est v. g. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio expolcenda, sed solum emendationis propositum, tamen non raro adest partis læsio, ut v. g. in percussione Clerici. Nomine igitur satisfactionis hic intelligitur restitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læsæ debetur, ut notat Suarez, c

13. Hinc fit, ut pœna pecuniaria, si forte debeatur Fisco, vel Ecclesiæ, vel Notario, non veniat in hanc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsæ.

14. Hinc etiam, quamvis plures in percussione Religiosi partem læsam judicent, esse Religionem, seu ejus Prælaturam, tamen satis probabiliter multi, quos citant, & sequuntur Verricelli d & Leander e putant, non esse, nisi ipsum Religiosum percussum, cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro; si enim

ipse percussus fuit, ipse est pars læsa. Confirmatur; quia, quando dicitur (concordata parte) non intelligitur Respublica, sed persona particularis. Confirmatur iterum, quia, si in casu dictæ excommunicationis pars læsa esset publica potestas; seu Prælatus, certè esset Ecclesia, vel Pontifex, quia excommunicationem contra prædictam percussorem tulit; at Pontifex, dum concedit, ut quis ab illa absolvatur, jam, ipse condonat.

15. Jam verò, quoniam certum est, te antequam impendas Absolutionem, debere sub mortali exigere à pœnitente, ut satisfaciat, vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem ab eo obtinendo, &c. Querimus primò, quid faciendum in praxi, si ea præmitti non possit, sive ob impotentiam pœnitentis, sive ob dubium quod fortè veritur de qualitate satisfactionis, sive ob obstinationem partis læsæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili sibi oblata, sive ob quid simile?

16. Respondeo, Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certò prævidetur, semper esse futura, si nihil requirendum à pœnitente, nam res frustranea requireretur. At verò, quando potentia probabiliter futura sit; Si loquamur pro foro externo, debet pœnitens, antequam absolvatur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare, vel pignus, vel fidei jussionem, vel si ea non possit, debet juramentum proferre, quod satisfaciet, ut nimirum certò sit promissa satisfactio. g At si loquamur pro foro Sacramentali, seu Conscientiæ, quamvis Deo lugo, h & alii eandem cautionem videantur requirere, quia sine distinctione de ea præmittenda loquuntur, tamen alii eam non necessariam probabiliter docent. (excipio dictos casus Bull. Cœnæ, de quibus dicam §. 13. nu. 34. & delictum dantium causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur ipsis Sacramentum Pœnitentiæ, de quo in tractatu de Interdicto, Deo favente, dicemus.) Ratio, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, sed sufficiat seria promissio, est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidei jussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus

d. 4. p. 3. §. 5. num. 15. Bonac. de Cens. d. 1. p. 9. num. 34. & 35.

bus esse, videtur? sufficit ergo tunc, si pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic tum validè, tum licitè absolvetur. Quod autem ipse sufficiat probant eadem ferè conjecturæ, quas modò attuli num. 10.

cap. 4. num. 10. Ne autem longè ab eas. Ecce restit. tunc illam.

Pœnitenti, qui, prima vice, fatetur se culpabiliter non restituisse alienum; nunc tamen habere firmum propositum statim restituendi, non est neganda Absolutio. Si tamen bis, aut ter, aut sæpius fuerat iustus in aliis Confessionibus restituere, & tamen, cum posset, non fecit, regulariter non est absolvendus, quousque fecerit, re ipsa, restitutionem. Ratio Prioris partis est, quia sicuti in omnibus aliis, Confessarius cedere potest, & debet pœnitentis ita in hoc. Ratio posterioris est, quia talis homo est in periculo proximis est, quia ipsa comperto, iterum differendi restitutionem; ideo non rectè aliqui putant, esse probabile, absolvi tunc illam posse; nam idem posset de Concubinario, etiam illo, qui sæpius iustus non ejecit domo Concubinam.

21. Dixi autem, regulariter non esse absolvendum; nam talis esse posset pœnitens, talesque circumstantiæ, ut Confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, etiam si antea, sæpe iustus, omiserit restitutionem. Et Molina quidem exemplum adhibet, ut si Confessarius non leviter credat, pœnitentem re ipsa restitutum statim, sine mora; quia non ea acrimonia fuerat illi iusta restitutio in aliis Confessionibus, vel si aliæ adsint circumstantiæ ad id credendum, præsertim, si iungat illi, ut non prius accedat ad Eucharistiam, quam restituar.

Hæc ibi ex Dicastillo, quæ tibi usui erunt, & hæc.

22. Denique, quamvis aliqui absolute videantur, docere, quæ diximus, tamen sunt adhibendæ exceptiones duæ allatæ num. 16. altera pro casibus Bullæ Cænæ, altera pro dantibus causam interdicto, & quoad eosdem dictæ Bullæ casus, eo modo, quo dicam. §. sequ.

num. 34.

2 Colligi- 17. Notò autem ex Ludovico à Cruce in tur ex Lu. Bullam Cruciatæ, si forte is ab excommunicatè Cruce in catione absolutus non servet promissionem, Bull. Cruc. scilicet, non satisfaciatur cum poterit, licet d. 1. c. 4. d. peccet; non tamen reincidere in ullam excommunicationem; quia à nullo jure imponitur hæc reincidentia contra non satisfaciendum; imponitur verò contra non comparentem, ut vidimus nu. 2.

18. Quærimus Secundò, quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Respondeo certè tunc, per se loquendo, & rursus Confessarius peccat, & pœnitens; ut habet Leander b Tu, quia dees munci tuo, immò etiam, quia, aliquando nocet parti, cum, post Absolutionem difficilius exhiberi solet satisfactio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & sine causa (ut supponimus) reddere id, quòd debet, injuste retinens, sive rem, sive famam, sive honorem alienum, Dixi (per se loquendo) propterea, quæ mox afferam com. d. 27. num. 21.

19. Sed ecce, occasione prædictorum, se offert difficultas molestissima Confessariis. Titius v. g. percussit Clericum, cui nondum voluit, cum potuerit, satisfacere; nunc verò cum animo contrito, & cum satisfaciendi proposito accedit ad te Confessarium habentem facultatem illud absolvendi, poterisne eum hoc solo proposito illum absolvere?

Respondeo, Cum ejusmodi satisfactio sit quædam restitutio rei, vel honoris, vel famæ ablata, ideo ita te gerere in hoc casu debes, quemadmodum te gereres, si ad te accederet aliquis injustus detentor rei alienæ, qui nondum voluit restituere, nunc verò restituere quam primum, promittit. Neque enim obligatio hujus satisfactionis aliquid plus ratione sui habet, quam habeat quæcumque alia obligatio restitutionis.

20. Verum non sedet animus, Inquiris enim rursus: ecquonam modò me gerere deberem, si ageretur de restitutione. Respondeo, Id præclare doceri à Dicastillo, & ejus doctrinam ego attuli lib. 8. in Decalogum tr. 4.